

Aktualitātes sieviešu un vīriešu vienlīdzīgu iespēju un tiesību veicināšanā

AUGUSTS 2022

LATVIJĀ:

- **Centrālā statistikas pārvalde ir publicējusi aptaujas rezultātus par vardarbības izplatību Latvijā.** Aptaujas rezultāti rāda, ka **katra ceturtā (25.1%)** sieviete un **katrs piektais vīrietis (19.5%) 18-74 gadu vecumā ir pieredzējuši fizisku vai seksuālu vardarbību.** Visbiežāk (28.2%) ar fizisku vai seksuālu vardarbību dzīves laikā ir sastapušās sievietes. **Katra trešā (30.1%)** sieviete **attiecībās ir pieredzējusi psiholoģisku, fizisku vai seksuālu vardarbību vai vairāku vardarbības formu kombināciju.** Visizplatītākā vardarbības forma Latvijā intīmo partneru starpā ir psiholoģiskā vardarbība.
- **No 16. līdz 18. augustam norisinājās Labklājības ministrijas rīkotā vasaras skola sociālajiem darbiniekiem par cilvēku tirdzniecību.** Vasaras skola tika organizēta sadarbībā ar biedrību "Patvērums "DROŠĀ MĀJA" un biedrību "Centrs MARTA" un tās ietvaros notika padziļināta kompetenču apguve par sociālo darbu ar cilvēku tirdzniecības upuriem. **No 13. līdz 15. septembrim tiks organizēta vēl viena vasaras skola, kas būs veltīta darbam ar ģimenēm ar bērniem.**
- **Augusta sākumā, Baltijas valstīs tiešsaistē aptaujājot 3352 iedzīvotājus vecumā no 18 līdz 65 gadiem, pētījumu "Novatore Baltijas dzimumu līdztiesības barometrs 2022" sadarbībā ar uzņēmumu "Novatore" veica pētījumu aģentūra "Forta Research" un tirgus izpētes datu vācējs "Norstat".** Pētījuma rezultāti norāda, ka stereotipi par sieviešu un vīriešu lomu sabiedrībā joprojām ir dzīvi un īpašu uzmanību būtu nepieciešams pievērst vienlīdzīgam atalgojumam un rekrutēšanas procesam.

- Aicinām iepazīties ar [LV portālā publicēto rakstu par pagaidu aizsardzību pret vardarbību un ar to saistīto piemēroto līdzekļu aizstāšanu, atcelšanu un piemērošanas ilgumu.](#)
- [Sabiedrības integrācijas fonds 29. augustā aicināja darba devējus, personāldaļu speciālistus un citus interesentus uz informatīvās kampaņas "Tas nav par dzimumu!" ekspertu diskusiju "Dzimumu diskriminācija darba vidē - vai tiešām pastāv?".](#) Diskusijā tika skatīti galvenie problēmjautājumi par darba vidē pastāvošo diskriminācijas problēmu.
- Portālā Delfi.lv ir iespējams iepazīties ar Sabiedrības integrācijas fonda kampaņas ["Izstāstīt saliedētību" raidierakstiem par dzimumu līdztiesības un diskriminācijas tēmām.](#)
- [Aicinām iepazīties ar Latvijas Radio raidījumu "Ģimenes studija" par atbalsta programmām jauniešiem, lai realizētu savus mērķus.](#)
- [12. un 13. augustā Jūrmalā norisinājās jauniešu festivāls "Kopums".](#) Festivāla ietvaros notika arī "Centrs MARTA" sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministriju, Valsts Jaunatnes programmu un Latvijas Jaunatnes padomi [organizētā domnīca "Kas ir dzimumu \(ne\)līdztiesība un ko tā ēd?".](#) Domnīcas ietvaros kopā ar jauniešiem tika rosināta diskusija par dzimumu stereotipiem uz dzimumā balstītu diskrimināciju, kā arī par to, kā reaģēt saskaroties ar diskrimināciju, necieņu, aizspriedumiem un seksistiskiem komentāriem. Tāpat jaunieši varēja izpildīt veselīgu attiecību testu, novērtēt ar dzimumu saistītu stereotipu ietekmi un noskaidrot, kas ir mīti un kas ir patiesība par piekrišanu (*consent*).

- **Bērnu slimnīcas fonds īsteno projektu ar mērķi iesaistīt sabiedrību un izveidot rīcības plānu, kas vērsts uz nepieciešamo nepilngadīgo grūtnieču atbalsta pakalpojumu iekļaušanu valsts apmaksātā atbalsta sistēmā, kā arī preventīvām darbībām.**

Projekta ietvaros no 2022. gada aprīļa līdz jūnijam tika veikts pētījums par sievietēm, kuras iznēsājušas un dzemdējušas bērnus vēl pirms pilngadības sasniegšanas. **Pētījumā secināts, ka valstī būtu sistēmātiski jāuzlabo ne vien seksuālās izglītības un kontracepcijas pieejamība, bet arī nepilngadīgo grūtnieču aprūpē iesaistīto speciālistu kompetence, sadarbība, psiholoģiskās un sociālās palīdzības pieejamība, kā arī materiālās un finansiālās palīdzības piedāvājums nepilngadīgajiem vecākiem.**

- **Biedrības "My First Year Too" rīkotās Elīnas Brasliņas darbu izstādes laikā 9. septembrī notiks diskusija par vardarbību dzemdībās, kurā piedalīsies veselības aprūpes nozares speciālisti un veselības ministrs.** Biedrības "My First Year Too" veiktajā tiešsaistes aptaujā par vardarbības pieredzi dzemdībās stacionāros Latvijā, kurā piedalījās vairāk nekā 600 sievietes, 37% aptaujāto atzina, ka dzemdībās pieredzējušas fizisku vai emocionālu vardarbību no kāda stacionāra darbinieka. 50% sieviešu atklāja, ka stacionāra personāls ne vienmēr pirms medicīniskajām manipulācijām skaidrojis, kas un kādam nolūkam tiek darīts, savukārt 37% gadījumu komunikācija ar stacionāra personālu nav bijusi skaidra, efektīva un iekļaujoša.
- **Aicinām iepazīties ar Centrālās statistikas pārvaldes publicēto statistikas datu apkopojumu "Bērni Latvijā, 2022".** Datu krājums apkopo statistisko informāciju par bērnu dzimstību, mirstību, vecumsastāvu, veselības stāvokli, izglītošanu, sociālo aizsardzību, materiālās nenodrošinātības un nabadzības risku ģimenēs ar bērniem, nepilngadīgo ekonomisko aktivitāti, informāciju tehnoloģiju lietošanu, vardarbību pret bērniem un bērniem konfliktā.

EIROPĀ:

- **No 2022. gada 2. augusta visās Eiropas Savienības dalībvalstīs ir jāpieņem noteikumi, lai uzlabotu darba un privātās dzīves līdzsvaru vecākiem un aprūpētājiem,** kas tika pieņemti 2019. gadā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2019/1158 par darba un privātās dzīves līdzsvaru vecākiem un aprūpētājiem un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 2010/18/ES. Jaunie ES mēroga noteikumi nosaka minimālos standartus paternitātes, bērna kopšanas un aprūpētāju atvaļinājumam un nosaka papildu tiesības pieprasīt elastīgu darba režīmu.
- **Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts (EIGE) ir nācis klajā ar kampaņu #3StepsForward,** liekot uzsvaru uz dzimumu līdztiesībā balstītu ekonomiku, kuras centrā ir līdztiesība un sociālais taisnīgums.
- **Spānija ir pieņēmusi jaunu tiesību aktu, kas nosaka, ka piekrišana seksuālām attiecībām ir jāapliecina skaidri un nepārprotami** - šis likums tiek dēvēts arī par "Tikai "jā" nozīmē "jā" likumu". Piekrišana ir jāpauž ar darbībām, kas skaidri pauž personas gribu. Klusēšana vai pasivitāte vairs netiks pieņemtas kā piekrišanas pazīmes.
- **Skotija kļūst par pirmo valsti pasaulē, kas nodrošinās higiēnas preces sievietēm par brīvu.** Kontekstā ar jauno tiesību aktu turpmāk vietējām varas iestādēm ir pienākums nodrošināt higiēnas preces, piemēram, tamponus un paketes, par brīvu ikvienam, kam tās ir nepieciešamas.

PASAULĒ:

- **G7 valstis izveido ikgadējo uzraudzības mehānismu dzimumu līdztiesības jomā.** Dzimumu līdztiesības veicināšana ir būtisks mērķis un prioritāte visām G7 valstīm, tādēļ, lai sasniegtu šo mērķi, G7 dalībvalstis vienojās par jaunu uzraudzības mehānismu, kuru katru gadu atjaunos Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (OECD).
- **30. jūlijs ir Pasaules diena pret cilvēku tirdzniecību, kas noteikta atbilstoši ANO lēmumam, rosinot vēl vairāk pievērst sabiedrības uzmanību cilvēku tirdzniecības problemātikai. ANO Dzimumu līdztiesības un sieviešu iespēju veicināšanas institūcija (UN Women) šīs dienas kontekstā ir nākusi klajā ar paziņojumu,** norādot, ka 65% no visiem cilvēku tirdzniecības upuriem ir sievietes un vairāk kā 90% šo gadījumu cilvēku tirdzniecība ir veikta seksuālās izmantošanas nolūkos. Pastāvošās problēmas īpaši izgaismo karš Ukrainā, tādēļ ir nepieciešams pielietot visus pieejamos instrumentus, lai cīnītos ar cilvēku tirdzniecību un tās radītajām sekām.
- **ASV ir publicējusi 2022. gada ziņojumu par cilvēku tirdzniecību.** Šī gada ziņojums pievērš uzmanību tam, lai skaidrāk izgaismotu cilvēku tirdzniecības ietekmi uz sabiedrību, kā arī, lai izceltu rīcības, ko mēs varam veikt kā indivīdi un kā sabiedrība, lai cīnītos pret cilvēku tirdzniecību. **Latvija šajā ziņojumā saglabā vietu 2. līmenī.** Dažas no rekomendācijām Latvijai ietver proaktīvi identificēt cilvēku tirdzniecības upurus, kompetento iestāžu darbinieku apmācības, valstiska līmeņa algoritmu ieviešana cilvēku tirdzniecības efektīvākai atpazīšanai, piekļuves patversmēm un pakalpojumiem palielināšana, kā arī veicināt sabiedrības izpratni par cilvēku tirdzniecību.